

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۵	بخش اول: بادی از شخصیت و جایگاه دکتر نظرپور نقش دکتر محمدنقی نظرپور در تحولات بازار پول و سرمایه اسلامی ایران سید عباس موسویان و سید امیر موسویان
۱۶	بخش دوم: اصول موضوعه بانکداری سازوکار تعیین نرخ سود بانکی در نظام پولی و بانکداری جمهوری اسلامی ایران حسین عیوضلو و مرتضی بکی حسکویی
۳۳	دوباره خوانی رابطه بهره و ربا کامران ندیری
۵۰	اصول موضوعه عقلانی و اخلاقی، شرط لازم برای اصلاح قانون عملیات بانکی بدون ربا اکبر کشاورزیان
۸۳	بخش سوم: مسائل پولی و مالی ارزیابی روند متغیرهای پولی و ارزی در ایران با تأکید بر شکست‌های ساختاری یداله دادگر و روح‌اله نظری
۱۱۲	واکاوی ریشه‌های اندیشه‌ای: بحران‌های پولی، بانکی و مشروعیتی چهاردهه اقتصاد ایران ... محمد اسماعیل توسلی
۱۳۴	پول‌شویی و آثار آن بر اقتصاد ملی صمد عزیزنژاد
۱۵۹	بازی پانزی؛ چالشی نهفته در بازارهای مالی اقتصاد ایران میشم حقیقی و ناهید مؤمنی‌نژاد

صفحه	عنوان
	بخش چهارم: مسائل بانکی و بازار سرمایه
۱۷۴	نقد بانکداری بدون ربا از منظر فقهی سید محمدتقی علوی
۱۷۹	تأمین مالی بدهکار ناشی از تسهیلات قرض الحسنه از طریق اجاره به شرط تملیک سید عبدالمطلب احمدزاده بزاز و سعید کریمی
۱۹۵	کاربردهای عقد اجاره در بازار مالی مجید رضایی دوانی و سید محمدتقی علوی
۲۱۶	مقایسهٔ بیع عینہ و قرارداد اختیار معامله با دو حق معکوس سید سجاد محمدی و مجید رضایی دوانی
۲۳۴	بررسی فقهی رپو برای بازار بین بانکی و سیاست پولی سید محسن سجادی
۲۵۵	بررسی فقهی معاطات در قرض فاطمه رجایی
۲۷۰	دایرة عقد صلح از منظر فقه امامیه مهدی مظهر قراملکی
۲۸۸	مرجعیت دوا بر اجرای ثبت اسناد و املاک در اجرای رأی! ... محمد صادقی و زهراسادات کنگرانی فراهانی
۳۱۱	منشور اصول رفتاری مؤسسات رتبه‌بندی اعتبار سازمان آیسکو سید میلاد حسینی
۳۳۲	بیمهٔ عمر از نگاه فقه امامیه و اهل سنت ... یوسف محمدی
۳۵۶	تحلیل نظری الگوی بازار سرمایه اسلامی مالزی در مقایسه با بازار سرمایه ج.ا.ایران ... یحیی لطفی‌نیا

مقدمه

حجت الاسلام و المسلمین مرحوم دکتر محمدنقی نظرپور در سال ۱۳۴۲ در شهر آمل متولد شد. او پس از اخذ مدرک دیپلم ریاضی فیزیک به جهت علاقه‌مندی فراوان به درس حوزوی و متأثر از فضای معنوی انقلاب اسلامی و اخلاق و منش والای آیت‌الله شهید دکتر بهشتی و آیت‌الله جوادی آملی وارد حوزه علمی شد. از مهم‌ترین اساتید ایشان می‌توان به حضرات آیات میرزا جواد تبریزی، وحید خراسانی، فاضل لنکرانی، جوادی آملی، حسن‌زاده آملی و سید جعفر کریمی اشاره کرد. هم‌زمان با تحصیل دروس حوزوی، در سال ۱۳۶۸ در رشته اقتصاد نظری دانشگاه مفید نیز تحصیل کرد و در سال ۱۳۸۷ موفق به اخذ مدرک دکترا شد. تألیف بیش از ۶ عنوان کتاب و ۴ عنوان کتاب در دست پژوهش، بیش از ۸۰ مقاله علمی-پژوهشی و ارائه بیش از ۳۰ عنوان دوره در اقتصاد اسلامی و مالی اسلامی، کسب عنوان طلبه ممتاز در سال ۱۳۶۸، رساله دکتری برگزیده در کتاب سال حوزه سال ۱۳۸۸، پژوهشگر برتر علوم انسانی در استان قم سال ۱۳۹۵، پژوهشگر برتر دانشگاه مفید در سال‌های ۱۳۸۹، ۱۳۹۰، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۵، مقاله شایسته تقدیر نوزدهمین جشنواره مطبوعات کشور در سال ۱۳۹۱، رتبه دوم جشنواره مطبوعات به جهت تدوین مقاله «چگونگی کاربرد عقد استصناع در قانون عملیات بانکی بدون ربا»، اثر برتر در سال ۱۳۸۱ به جهت تدوین طرح فرهنگ و توسعه در مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، کسب تقدیرنامه از دبیرخانه مقالات برتر اقتصاد اسلامی دانشگاه تربیت مدرس در سال ۱۳۸۴ و غیره، از دستاوردهای علمی ایشان است. حجت الاسلام و المسلمین مرحوم دکتر محمدنقی نظرپور دانشیار دانشکده اقتصاد دانشگاه مفید، مدیر گروه اقتصاد اسلامی سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)؛ از اردیبهشت ماه ۱۳۹۲ تا بهمن ماه ۱۳۹۶ که در پی سانحه تصادف دیده از جهان فرویست، عضو انجمن اقتصاد اسلامی ایران، عضو انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمی قم، عضو شورای فقهی بانک مرکزی و عضو هیئت تحریریه مجله *اقتصاد اسلامی* بود. این محقق عزیز در اوج شکوفایی و ثمردهی حیات علمی و فرهنگی خود در مسیر تشریف به عتبات عالیات و زیارت مرقد مولی الموحدین امیرالمؤمنین (ع) دعوت حق را لیبیک گفتند و جامعه حوزوی و دانشگاهی کشور و جمیع دوستان و ارادتمندانش را به سوگ نشاند.

به مناسبت نخستین سالگرد رحلت حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدنقی نظرپور و به پاس قدردانی از تلاش‌ها و دغدغه‌های این استاد فرهیخته در زمینه بانکداری و بازارهای مالی، همایش نظام مالی اسلامی در ۱۴ بهمن ماه سال ۱۳۹۷ در دانشگاه مفید و با مشارکت بانک مرکزی، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان سمت، انجمن اقتصاد اسلامی ایران، انجمن اقتصاد اسلامی حوزه علمیه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دانشگاه امام صادق (ع)، دانشگاه قم و مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی برگزار شد.

نخست فراخوان مقاله به تمامی مراکز علمی-پژوهشی کشور ارسال شد که پس از ارزیابی مقالات ارسالی، تعداد ۲۲ مقاله امتیاز لازم برای چاپ در مجموعه مقالات را کسب کردند و ۸ مقاله برگزیده نیز در همایش ارائه شد.

این همایش یک‌روزه در قالب سه نشست علمی-تخصصی برگزار شد. نشست اول این همایش به مراسم افتتاحیه اختصاص داشت. در این نشست دکتر ولی الله سیف رئیس سابق بانک مرکزی و مشاور رئیس جمهور در امور پولی و بانکی، حجت الاسلام و المسلمین سید عباس موسویان عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و عضو شورای فقهی بانک مرکزی و دکتر اکبر کمیجانی قائم مقام بانک مرکزی سخنرانی کردند. در نشست دوم و سوم، که به طور هم‌زمان برگزار گردید، ۸ مقاله برگزیده ارائه شد.

قطعاً این تلاش بدون همدلی و همکاری ممکن نبود؛ لذا جا دارد از حمایت‌های معاونت محترم پژوهشی وقت دانشگاه مفید جناب دکتر ناصر الهی تشکر کنم، همچنین از اعضای محترم کمیته علمی همایش، اساتید گرامی دکتر ناصر الهی و حجت الاسلام و المسلمین مجید رضایی دوانی و همچنین تمامی محققان و پژوهشگران در سراسر کشور سپاسگزارم که با ارسال مقاله و قبول ارزیابی مقالات و اظهار نظر موجب ارتقای سطح علمی مقالات شدند. تشکر ویژه‌ای نیز از نویسندگان مقالات باید داشت که بزرگواری کردند و با کار علمی خود یاد مرحوم دکتر نظرپور را گرامی داشتند.

در خاتمه از تمامی همکاران اجرایی به ویژه دبیر اجرایی همایش، سرکار خانم طیبه گل محمدی و همکاران سازمان «سمت» که در نشر این اثر متحمل زحمت شده‌اند، به ویژه جناب آقای دکتر حمیدرضا خادمی، معاون پژوهشی و جناب آقای سلمان احمدوند، کارشناس گروه اقتصاد اسلامی صمیمانه قدردانی می‌کنم و توفیق روزافزون این بزرگواران را از درگاه خداوند متعال خواستارم. همچنین از سرکار خانم حکیمه نوابی، که با دقت و صبوری تمام کتاب را ویرایش نمودند، تشکر می‌کنم.

کتاب *نظام مالی اسلامی* که حاصل مقالات برگزیده همایش نظام مالی اسلامی در «بزرگداشت علمی حجت الاسلام و المسلمین مرحوم دکتر محمدنقی نظریور» است، در چهار بخش تنظیم شده است، بخش اول تحت عنوان «یادی از شخصیت و جایگاه دکتر نظریور» از یک نوشتار تشکیل شده است. بخش دوم سه مقاله را با محوریت اصول موضوعه بانکداری، بخش سوم چهار مقاله را با محوریت مسائل پولی و بانکی و بخش چهارم یازده مقاله را با محوریت مسائل بانکی و بازار سرمایه دربر دارد.

این مجموعه با استناد به کلام شریف «کسی که از مخلوق سپاسگزاری نکند، شکرگزار خداوند نخواهد بود» یاد و سپاسی از خدمات استاد فرزانه مرحوم دکتر نظریور است. امید است مقبول درگاه الهی واقع شود و روح آن بزرگوار با رسول خدا (ص) و ائمه اطهار (ع) محشور گردد.

دبیر همایش نظام مالی اسلامی

محمدرضا یوسفی شیخ رباط